

Kommunrevisionens redogörelse för år 2011

1.

Inledning – revisorernas uppdrag

Kommunrevisionen arbetar på uppdrag av kommunfullmäktige och har enligt kommunallagen till uppgift att, i den omfattning som följer av god revisionssed, granska styrelsens och nämndernas verksamhet samt pröva om deras verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Revisorerna ska också granska om kommunens räkenskaper är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

I granskningsuppdraget ingår även att granska och bedöma hur väl fullmäktiges fastställda mål av betydelse för god ekonomisk hushållning uppnås. Denna bedömning sker utifrån de finansiella och verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige ska fastställa.

I denna redogörelse redovisas översiktligt den granskningsverksamhet som bedrivits under verksamhetsåret 2011.

2.

Granskningsarbetets former

Vägledande för revisionsarbetet är kommunallagen, god revisionssed och revisionsreglementet.

Revisorerna upphandlar biträdestjänster för en fyraårsperiod och PwC har under året haft uppdraget att vara sakkunnigt biträde.

Revisionsuppdraget har skett utifrån en under början av året fastställd revisionsplan. Planen baseras på en bedömning av risk och väsentlighet. I vårt löpande granskningsarbete har vi gått igenom samtliga protokoll från kommunstyrelsen och nämnderna. Viss avstämning har skett avseende utveckling och verkställighet av vissa beslut.

En viktig del i vårt arbete är att, tillsammans med våra sakkunniga, via återkommande samtal med ledande politiker och tjänstemän följa och reflektera över vad som händer och planeras i verksamheten. Dessa samtal har förts i en positiv anda och på ett konstruktivt sätt.

3.

Revisorernas syn på kommunens ekonomi

Kommunens resultat enligt resultaträkningen är 11,5 Mkr. Sedan tidigare år finns ett kvarstående underskott om 0,6 Mkr att återställa. Genom årets positiva resultat har underskottet reglerats och kommunen uppfyller därmed balanskravet.

Vi noterar att årsredovisningen inte heller i år är upprättad i enlighet med kommunala redovisningslagen då en avsättning med 2,2 Mkr gjorts för pensioner intjänade före år 1998. Detta innebär att det resultat som redovisas rätteligen borde vara 2,2 Mkr bättre.

År 2010 redovisade nämnderna ett överskott om sammanlagt 3,6 Mkr. Av årets redovisning framgår att nämnderna totalt gör ett underskott med 10,4 Mkr. Det stora problemet är socialnämnden som ensamt svarar för ett underskott om 14,9 Mkr. Vi har upplysts om att ett intensivt arbete pågår i syfte att nå balans även för socialnämnden. Revisorerna kommer nogsnamt att följa utvecklingen under de kommande åren.

4.

Årets granskningsverksamhet

Under året har större granskningar genomförts inom följande områden:

- Systematisk egenkontroll inom brandskyddet
- Individ- och familjeomsorgens handläggning av försörjningsstöd
- Arbetet med chefs- och ledarskapsfrågor
- Delårsrapport per 2011-08-31
- Bygg- och miljönämndens ansvarsutövande
- Tillgänglighet och nåbarhet
- IT i skolan
- Ensamkommande flyktingbarn
- Årsredovisning 2010

Utöver dessa granskningsinsatser har revisorerna som en del i granskningsarbetet också löpande gått igenom samtliga protokoll från styrelse och nämnder, gjort studiebesök i verksamheterna, haft träffar med förtroendevalda och tjänstemän samt genomfört lekmanrevision i de kommunala bolagen.

Nedan lämnas kortfattad information om respektive granskning.

4.1

Systematisk egenkontroll inom brandskyddet

Granskningen syftade till att bedöma om kommunens verksamheters planer för det systematiska brandskyddsarbetet fungerar i enlighet med lag (2003:778) om skydd mot olyckor och mot av kommunstyrelsen fastställd policy för säkerhet och internt skydd. Av granskningsrapporten framgår att av ett urval av verksamheter inom skola omsorg konstateras att dessa enheter bedriver ett ändamålsenligt och systematiskt brandskyddsarbete. Intervjuad personal har tillräcklig kunskap om gällande lagstiftning rörande brandskydd. Arbetet med det systematiska brandskyddsarbetet bygger i hög utsträckning på personligt engagemang hos brandskyddsansvariga och riskombud. Nivån på det systematiska brandskyddsarbetet varierar av denna

anledning mellan olika verksamheter som granskats varför det föreslås att övergripande riktlinjer fastställs för det systematiska egenkontrollarbetet.

4.2

Individ- och familjeomsorgens handläggning av försörjningsstöd

Granskningen syftade till att bedöma om individ- och familjeomsorgens arbete med försörjningsstöd bedrivs rättssäkert och i övrigt på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt? Revisorerna bedömer att socialnämnden på ett ändamålsenligt sätt har tillförsäkrat sig om att individ- och familjeomsorgen handlägger försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd rättssäkert och kostnadseffektivt. Nämnden har också skapat förutsättningar för att identifiera och rikta stödet till ”nya” behov och målgrupper. För att ytterligare tillförsäkra sig om en fortsatt god effektivitet och kvalitet i verksamheten bör kommunstyrelsen, socialnämnden och nämnden för lärande och arbete bör upprätta skriftliga rutiner och en tydligare struktur för att följa upp hur väl vidtagna insatser uppnår beslutad målsättning. Nämnden bör analysera behovet av strategiska åtgärder för att stärka stödet till identifierade målgrupper som riskerar att ”fastna” i långvarigt bidragsberoende samt dokumentera de rutiner som används i råd och stödverksamheten bland annat för att möjliggöra uppföljning av effektiviteten i de metoder och insatser som används

4.3

Arbetet med chefs- och ledarskapsfrågor

Den övergripande revisionsfrågan i föreliggande granskning har varit om kommunen bedriver ett strategiskt och planmässigt arbete för att åstadkomma ett effektivt ledarskap. Vidare hur chefer/ledare i Söderhamns kommun upplever sin roll som ledare. I granskningsrapporten bedöms att kommunen bedriver ett strategiskt och planmässigt arbete för att åstadkomma ett effektivt ledarskap. Den genomförda enkätstudien som riktades till kommunens samtliga chefer indikerar att det finns goda förutsättningar att bedriva ett väl fungerande ledarskap i kommunen. I jämförelse med andra kommuner där motsvarande enkätstudie genomförts redovisas för Söderhamns kommun en positiv bild inom de flesta områden.

4.4

Delårsrapport per 2011-08-31

Granskningen syftar till att bedöma om delårsrapporten ger svar på följande revisionsfrågor: Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed? Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda finansiella målen, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås? Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för verksamheten, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?

Av granskningen framgick att delårsrapporten i huvudsak är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed i övrigt. Detta innebär bland annat att delårsrapporten omfattar förvaltningsberättelse, resultaträkning, balansräkning, sammanställd redovisning samt en prognos över förväntat utfall för helårsresultatet.

4.5

Bygg- och miljönämndens ansvarsutövande

Granskningen syftade till att bedöma hur bygg- & miljönämnden utövar sitt ansvarstagande för verksamheten. Utifrån vad som framkommit i intervjuer och enkäten bedöms att nämnden har en ändamålsenlig målprocess. Målen är tydligt beskrivna och har en styrande verkan. Det

finns en rutin för rapportering till nämnden om hur ekonomin utvecklar sig samt hur verksamheten ligger till i förhållande till verksamhetsplanen vilket ger nämnden möjlighet att agera om alarmerande avvikelser skulle redovisas. Ledamöterna känner förtroende för förvaltningen och uttrycker tillfredsställelse över kvalitén på de beslutsunderlag som produceras. Det noteras att nämnden inte till fullo klarar alla de verksamheter som ska utföras. Det har från flera håll framförts att det råder en underbemanning med två tjänster i förvaltningen. Detta ställer krav på nämnden att prioritera inom befintliga resurser.

Sammantaget bedöms nämnden ha system och rutiner som ger möjlighet att styra, följa upp och ta ansvar för verksamheten.

4.6

Tillgänglighet och nåbarhet

Granskningen syftade till att bedöma om KUS-nämnden har vidtagit åtgärder utifrån tidigare genomförd granskning rörande handläggningsrutiner? Om det finns ändamålsenliga och tillförlitliga policys/rutiner för tillgänglighet samt om policys/rutiner tillämpas på ett tillfredställande sätt?

När det gäller KUS- nämnden bedöms att nämnden och dess förvaltning på ett bra sätt har utvecklat sitt arbetssätt inom de områden som berördes i den förra granskningen. Detta gäller också bygg och miljöförvaltningen som vid förra granskningstillfället hörde till KUS- förvaltningen. Dock kvarstår för båda dessa nämnder upprättande och fastställelse av e-postpolicy samt utarbetande och fastställelse av en ändamålsenlig dokumenthanteringsplan. I granskningen har det upplysts om att man i dessa förvaltningar avvaktar centrala direktiv från kommunstyrelsen när det gäller dessa planer/policy. Kommunstyrelsen bör snarast utforma kommungemensamma direktiv inom dessa områden.

I dagsläget saknas fastställda policys och rutiner för nåbarhet och tillgänglighet. Det innebär dock inte att kommunorganisationen har ett dåligt förhållningssätt till tillgänglighet och nåbarhet gentemot medborgare och omvärlden. Det finns flera goda exempel där verksamheternas kontakter med medborgarna fungerar på ett utmärkt sätt. Under hösten 2011 har, på kommunstyrelsens uppdrag, påbörjats ett arbete med en kommunövergripande kommunikationspolicy. Policyn kommer att behandlas politiskt under vintern 2012. Policyn i sig innebär ett ställningstagande om hur kommunikationen skall utföras i kommunorganisationen. Det anges som viktigt att en väl fungerande kommunikation är ett medel för att utveckla och driva verksamheterna mot de uppsatta målen. Revisorernas uppfattning är att planen i sig utgör en bra plattform för hela kommunorganisationens förhållningssätt till kommunikation med medborgarna och omvärlden. Rekommendation är att man i planen även tydliggör vilka kommunikationssätt/verktyg man har och kommer att ha för att på ett effektivt sätt kunna kommunicera med medborgarna.

4.7

IT i skolan

Granskningen syftade till att bedöma om barn- och utbildningsnämnden säkerställt ett effektivt nyttjande av IT inom nämndens verksamheter. Frågan avgränsades till ett sju olika kontrollmål (Finns styrande dokument och riktlinjer avseende användning av IT inom utbildningsverksamheten? Sker uppföljning avseende måluppfyllelse och tillämpning av styrdokument och riktlinjer? Är roller och ansvar avseende IT-användningen tillräckligt tydliggjort? Är driftsäkerhet och felfrekvens rimlig avseende de system som används inom den pedagogiska verksamheten? Finns tillfredsställande rutiner för hantering av problem och bra förmåga att ta hand om eventuella problem för att åtgärda dessa? Har

lärare tillräcklig kompetens samt tillräckligt stöd för att använda systemen inom verksamheten på ett tillräckligt sätt samt finns tillräcklig behörighantering som skydd för åtkomst till känslig information?

Av granskningen framgår att det finns brister inom ett antal områden. Samtidigt noteras att det pågår förbättringsåtgärder för att åtgärda flera av dessa brister. Det ska dock framhållas att inom ett antal områden sker hanteringen på ett tillfredsställande sätt.

Olika förbättringsområden och förslag till förbättringar finns intagna i rapporten.

4.8

Ensamkommande flyktingbarn

Granskningen genomfördes i form av en samgranskning med Landstinget Gävleborg, Söderhamns kommun, Sandvikens kommun och Gävle kommun. Granskningen hade att besvara följande revisionsfråga: Bedriver ansvariga nämnder respektive styrelse en ändamålsenlig verksamhet för de ensamkommande flyktingbarnen?

Bedömningen är att samtliga granskade kommuner och landstinget i huvudsak bedriver en ändamålsenlig verksamhet för de ensamkommande flyktingbarnen. Det är dock av vikt att målgruppen följs upp så att rätt insatser sätts in vid rätt tidpunkter. Den generella bedömningen är att uppföljningen av verksamheten avseende ensamkommande flyktingbarn behöver förbättras för att säkerställa att verksamheten är ändamålsenlig. Ansvariga nämnder och styrelse bör överväga om specifika mål bör tas fram för att förbättra möjligheter till uppföljning, utvärdering och analys av insatser.

4.9

Årsredovisning 2011

Revisorerna bedömer att årsredovisningen i all väsentlighet redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen, med undantag för redovisning av extra avsättning för pensioner. Det bedöms vidare att upprättandet av årsredovisningen avviker från god redovisningssed i frågan kring redovisning av pensioner, genom att det görs extra avsättning till pensioner, som inte följer god redovisningssed (KRL 5:4). I övrigt bedöms att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på rättvisande räkenskaper. Revisorerna bedömer att kommunen för 2011 lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans (KL 8:5 a-b) och att resultatet för 2011, som ett enskilt år, delvis är förenligt med de finansiella mål om god ekonomisk hushållning som fullmäktige har beslutat om. Vad gäller verksamhetsmålen uppnås inte sex av elva mål. Tre av målen har någon gång under fyraårsperioden varit uppfyllda.

4.10

Protokolläsning

Revisorerna har gjort en ansvarsfördelning där varje revisor har ett särskilt ansvar att via protokollen följa styrelsens och nämndernas arbete. Vid revisionens sammanträden delges övriga revisorer de noteringar som respektive revisor gjort vid genomgången.

4.11

Granskning av kommunens bolag

Verksamheten i de kommunala bolagen har granskats av utsedda lekmannarevisorer. Granskningen har planerats i samråd med respektive bolags auktoriserade revisorer. Lekmannarevisionen är inriktad på verksamheten medan den auktoriserade revisorn har till uppgift att granska bolagens räkenskaper.